

Õiguskantsler

Teie 22.08.2022 nr

Meie 19.09.2022 nr 6-4/221306/2204878

Lasteaia kohatasu suurendamine

Lugupeetud lapsevanemad

Küsisite lasteaia kohatasu suurendamise kohta, mille Pärnu Linnavolikogu kehtestas 16. juunil 2022 vastu võetud määrusega nr 11 „[Koolieelsete lasteasutuste kulude vanemate poolt kaetava osa määra kinnitamine](#)“ (edaspidi kohatasu määrus). Määrus jõustus 1. septembril.

Mõistan Teie küsimusi ja muret lasteaia kohatasu suurendamise pärast. Samas on Pärnu Linnavolikogu määrusega ette nähtud viisil kohatasu kehtestamine lubatud.

Kohatasu suurendamise õiguspärasus

1. [Koolieelse lasteasutuse seaduse](#) (KELS) § 27 lõike 3 järgi kaetakse lasteaia muud kulud (lasteasutuse majandamiskulud, personali töötasu ja sotsiaalmaks ning õppevahendite kulud) valla- või linnaelarvest ning osaliselt ka vanemate poolt, kui nii otsustab valla- või linnavolikogu. Vanemate makstav kohatasu ühe lapse eest ei või ületada 20 protsenti Vabariigi Valitsuse kehtestatud palga alammäärast.

2. Valla- või linnavolikogu kehtestab KELS § 27 lõikes 3 sätestatud kulude katmiseks vanemate makstava kohatasu määra, mis võib olla diferentseeritud, sõltuvalt lapse vanusest, lasteasutuse majandamiskuludest või muudest asjaoludest (KELS § 27 lg 4).

3. Seega võib valla- või linnavolikogu otsustada, kas lapsevanematelt küsitakse lasteaia kohatasu ning kui suur see kohatasu on (arvestades siiski seadusega sätestatud kohatasu ülempiiri). Kohatasu ei pea suurendama järk-järgult. Samuti on kohalikul omavalitsusel õigus otsustada, kas valla või linna lasteasutuste kohatasu tuleks diferentseerida ning mis asjaolude alusel seda teha. Mõistagi ei ole lubatud kedagi kohelda põhjendamatult ebavõrdselt, kuid volikogule on seaduse järgi antud tasu kehtestamisel väga avar otsustusõigus.

4. Kohatasu määruse § 2 lõike 1 järgi on linna hallatavates lasteaedades lapsevanemate makstava kohatasu baasmäär 9,7% eelneval kalendriaastal kehtinud töötasu alammäärast kuus. Sellele lisandub määruses sätestatud koefitsient.

Kohatasu määruse § 2 lõike 2 kohaselt sõltuvad koefitsiendid lasteaia asukohast ja muudest erinevustest:

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

- 1) Pärnu linna ujulata lasteaiad, Pärnu linna ujulaga lasteaiad (juunist augustini), Audru Lasteaed, Paikuse Lasteaed – koefitsient 1,0;
- 2) Pärnu linna ujulaga lasteaiad (jaanuarist maini ja septembrist detsembrini) – koefitsient 1,25;
- 3) Lindi Lasteaed-Algkool ja Jõõpre Kooli lasteaiad – koefitsient 0,8;
- 4) Tõstamaa Lasteaed – koefitsient 0,6.

5. Kohatasu määrusega kehtestatud kohatasu diferentseerimise alused on mõistetavad (ujula olemasolu, lasteasutuse paiknemine linna keskusele lähemal või kaugemal) ja lubatud. Kui lasteaias juures on ujula, võib see üldjuhul suurendada lasteaias ülalpidamiskulusid. Ka võib kohatasu kehtestamisel arvestada sotsiaal-majanduslike ja regionaalpoliitiliste kaalutlustega. Kahjuks ei saa kohatasu reguleerimisel lähtuda iga pere majanduslikust olukorrast. Peredele, kelle jaoks osutub kohatasu liiga suureks, on kohatasu määruse §-s 5 kehtestatud kohatasust vabastamise alused. Samuti võivad pered kohatasu maksmiseks taotleda linnalt abi või riigilt sotsiaaltoetust (vt nt [ühikordne lisatoetus väikese sissetulekuga leibkondadele](#); riigieelarvevahenditest makstav [toimetulekutoetus](#)).

6. [Paikuse Vallavolikogu määrus](#) (edaspidi Paikuse määrus), mis kehtis 2016. aasta 15. detsembrist kuni 2022. aasta 30. augustini, nägi Paikuse lasteaias ette teistsuguse tasu, kui kehtis Seljametsa lasteaias (vahe oli ligikaudu viis eurot). Siiski ei tähenda see, et Pärnu Linnavolikogu peaks sellise erinevuse säilitama.

Paikuse Vallavolikogu otsuse järgi olid kohatasud kehtestatud konkreetse summana, mitte protsendina Vabariigi Valitsuse kehtestatud palga alammäärast. Seaduse järgi ei või kohatasu ületada 20% kehtivast palga alammäärast, kuid tasu suurus ei pea olema sätestatud palga alammäärast sõltuva muutuva summana. Selline oli seadus ka Paikuse määruse kehtestamise ajal. Niisiis oli Paikuse määruses kohatasu kehtestamine konkreetse summana lubatud.

7. Volikogu otsustab, kuidas jagada lasteaiade ülalpidamiskoormus linnaelurve ja teenuse saajate (perede) vahel. Kuni ei ületata seadusega antud otsustuspiire (nii tasu suuruse kui tasu diferentseerimise aluste osas), ei saa ka õiguskantsler nõuda, et volikogu peaks lasteaias kohatasu diferentseerima teisiti.

8. Haldusreformi käigus sõlmitud Pärnu linna, Audru valla ja Paikuse valla [ühinemislepingu](#) punktis 7.1.6 oli ette nähtud, et lasteaias osalustasu seotakse Vabariigi Valitsuse kehtestatud töötasu alammääraga. Selle kokkuleppe eesmärk oli viia nende tasude kujundamine ühtsele alusele selleks ajaks, kui ühinemislepingu kehtivus lõpeb (2021. aastal). Osalustasu määramisel pidi lähtuma nii osavalla elanike sotsiaal-majanduslikust seisundist kui ka lasteaiateenuse kohalikust eripärasest.

Pärnu Linnavalitsusest selgitati, et arutelud ja ettevalmistused kohatasude ühtlustamiseks vältasid ligikaudu poolteist aastat. Paraku kaotas leping kehtivuse enne, kui lasteaias kohatasude ühtlustamises kokkuleppele jõuti.

Asjaolu, et ühinemislepinguga ette nähtud kohatasusid ei ühtlustatud selle lepingu kehtivuse ajal, ei piiranud Pärnu Linnavolikogu otsustuspädevust ega mõjuta ka praegu kehtivat kohatasude määruse õiguspärasust. Lapsevanemad on seisukohal, et kui volikogu oleks kohatasud ühtlustanud ja sidunud alampalgaga varem, ei oleks praegu kohatasu nii palju suurendatud. Selline seisukoht on mõistetav. Siiski ei oleks pidanud Pärnu Linnavolikogu varasemat kohatasu ühtlustamata jätmist arvestades kehtestama kohatasu kuidagi teisiti, näiteks järk-järgult suureneva tasuna (ühinemislepingus seda nõuet ka ei seatud).

Kohatasu suurendamise ettevalmistamine

9. Paikuse lasteaia hoolekogu 3. märtsi 2022 koosoleku protokollist selgub, et hoolekogu liige andis hoolekogu teistele liikmetele ülevaate 28. veebruaril toimunud kohtumisest Pärnu linna haridusosakonnaga.

Seega anti hoolekogu liikmetele teada, et kohatasu on kavas suurendada. Hoolekogu koosoleku protokollist ei nähtu siiski, et 28. veebruari kohtumise ajal oleks olnud selge, kuidas ja kui palju tasu suurendatakse. On tavapärane, et keeruliste küsimuste puhul arutatakse enne eelnõu koostamist ja otsuseni jõudmist mitut lahendust. Seega on võimalik, et 28. veebruari kohtumisel oli jutuks ka tasu suurendamine kümne protsendi kaupa, nagu hoolekogule 3. märtsil räägiti. Linnavolikogule esitatud kohatasu määruse [eelnõus](#) sellist varianti siiski ei olnud ja eelnõu arutamise käigus sellist eelnõu muudatust vastu ei võetud. Sellest tuleb järeldada, et volikogus ei olnud poliitilist tahet suurendada tasu kümne protsendi kaupa.

10. Volikogule esitatavad eelnõud on avalikud, et inimesed saaksid soovi korral tutvuda plaanitavate muudatustega ja volikogule selle kohta oma arvamust avaldada. Pärnu linna [põhimääruse](#) § 51 lõike 3 järgi avalikustatakse volikogu õigusaktide eelnõud pärast eelnõu volikogu menetlusse võtmist Pärnu linna veebilehel. Ka kohatasu määruse eelnõu koos seletuskirjaga avalikustati Pärnu linna veebilehel (vt [dokumendiregister](#)).

11. Kokkuvõtteks, plaanitavast kohatasu suurendamisest anti lapsevanematele teada (hoolekogu kaudu) ja kohatasu määruse eelnõu avalikustamisel järgiti õigusaktidega ettenähtud korda. Mõistagi on kõigil linnaelanikel õigus esitada eelnõude kohta oma aramus, kuid lõpliku otsuse õigusakti sisu kohta teevad linnaelanike valitud volikogu liikmed.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Pärnu Linnavalitsus